

Sygn. akt I ACa 428/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Roman Dżiczek (spr)

Sędziowie SA Ewa Kaniok

SO (del.) Katarzyna Jakubowska – Pogorzelska

Protokolant: sekr. sąd. Izabela Katryńska

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2017 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa A. M. i Ż. M.

przeciwko (...) w W.

o odszkodowanie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt XVI GC 1609/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od A. M. i Ż. M. solidarnie na rzecz (...) w W. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO (del.) Katarzyna Jakubowska - Pogorzelska SSA Roman Dżiczek SSA Ewa Kaniok

Sygn. akt I ACa 428/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 sierpnia 2013 r. Ż. M. i A. M. domagali się od (...) w W. zasądzenia kwoty 80 000 zł tytułem spadku wartości nieruchomości powodów tj. lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ulicy (...) oraz tytułem kosztów rewitalizacji akustycznej ww. lokalu, wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia następnego po ustaleniu wysokości odszkodowania do dnia faktycznej zapłaty.

W piśmie procesowym z dnia 19 marca 2014 r. powodowie sprecyzowali swoje roszczenie w ten sposób, że domagali się kwoty 65 000 zł tytułem spadku wartości nieruchomości wraz z odsetkami ustawowymi od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kwoty 15 000 zł tytułem kosztów rewitalizacji akustycznej nieruchomości lokalowej wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Uzasadniając powództwo powodowie wskazali, iż na skutek objęcia ich nieruchomości obszarem ograniczonego użytkowania na mocy Uchwały nr (...) z dnia 20 czerwca 2011 r., w związku z czym ich posesja znalazła się w strefie Z2. Rokroczny wzrost ruchu lotniczego na

lotnisku im. F. C. powoduje także zwiększające się natężenie hałasu w mieszkaniu powodów – immisje są odczuwalne nawet przy zamkniętych drzwiach i oknach. Hałas oraz ograniczenia wynikające z treści rozporządzenia wpływają na spadek atrakcyjności nieruchomości zarówno z punktu widzenia powodów jak i potencjalnych jej nabywców. Powodowie wezwali pozwanego do polubownego załatwienia przedmiotowej sprawy, jednakże ze względu na jego bezskuteczność należało skierować roszczenia na drogę postępowania sądowego.

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 stycznia 2014 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa zarzucając upływ terminu zawitego, w którym powód mógł dochodzić roszczeń przeciwko pozwanemu, brak nowych ograniczeń na nieruchomościach powoda na skutek wprowadzenia(...), brak podstawy do żądania odsetek od wskazanego w pozwie terminu oraz wniósł o zasądzenie kosztów postępowania. Pozwany argumentując swoje stanowisko wskazał, iż zgodnie z art. 129 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (dalej: p.o.ś.) z roszczeniami można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, która w całości jest położona w strefie Z2 i była objęta już ograniczeniami wynikającymi z rozporządzenia nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W. – znajdowała się w całości w strefie (...). Oznacza to, iż ograniczenia powstały w 2007 r. zaś uchwała z 2011 r. nie wprowadziła żadnych nowych ograniczeń na nieruchomościach odnośnie których odszkodowania dochodzą powodowie, mogących skutkować zasadnością roszczeń odszkodowawczych, a wręcz je zmniejszyła.

W dalszej kolejności pozwany podniósł niezasadność roszczeń ze względu na brak szkody, która polegałaby na uniemożliwieniu lub istotnym ograniczeniu powodom możliwości korzystania z nieruchomości w sposób dotychczasowy lub zgodnie z dotychczasowym przeznaczeniem, w szczególności niewykazanie występowania przekroczenia norm hałasu zaś samo położenie nieruchomości w (...) nie spowodowało spadku jej wartości.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2015 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo oraz zasądził od powodów na rzecz pozwanego koszty procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny.

Powodowie – Ż. M. i A. M. - są właścicielami nieruchomości lokalowej, położonej w W., dzielnica U. przy ul. (...), na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej. Budynek przy ul (...) jest posadowiony na działce nr (...) z obrębem (...). Jak wynika z odpisu z księgi wieczystej lokalu, został on nabyty przez powodów na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 19 kwietnia 2005 r.

Rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku w sprawie utworzenia (...) dla (...) im. (...) w W., które weszło w życie w dniu 25 sierpnia 2007 roku (dalej: (...)), został utworzony obszar ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...). Podstawą wydania Rozporządzenia była treść art. 135 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 roku, Nr 129, poz. 902 ze zm.). Na mocy powyższego rozporządzenia nieruchomość powodów się częściowo w strefie (...) częściowo w (...), tego obszaru, tj. strefie ograniczeń zabudowy mieszkaniowej. Zgodnie z treścią § 4 ust. 1 tego rozporządzenia w obszarze ograniczonego użytkowania zabroniono:

- 1)przeznaczenia nowych terenów pod szpitale, domy opieki oraz zabudowę związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a w strefie(...) także pod zabudowę mieszkaniową;
- 2)zmiany sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na szpitale i domy opieki oraz na stały lub wielogodzinny pobyt dzieci i młodzieży, a w strefie (...)- także na cele mieszkaniowe – z zastrzeżeniem ust. 2;
- 3)budowy nowych szpitali, domów opieki, zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a w strefie (...) także budynków mieszkalnych, z zastrzeżeniem ust. 2.

Ustęp 2 powołanego § 4 tego rozporządzenia w strefie (...) dopuścił zmianę sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na cele mieszkaniowe oraz budowę nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych,

jako towarzyszących innym funkcjom, na warunkach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego, na warunkach określonych w decyzji o warunkach zabudowy. Zaś § 5 tego rozporządzenia w obszarze ograniczonego użytkowania wprowadził następujące wymagania techniczne dotyczące budynków:

1)w nowoprojektowanych budynkach należy zapewnić izolacyjność ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów – zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi izolacyjności akustycznej przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych;

2)w istniejących budynkach należy zastosować zabezpieczenia zapewniające właściwy klimat akustyczny w pomieszczeniach poprzez zwiększenie izolacyjności ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów – zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi ochrony przed hałasem pomieszczeń w budynkach.

Pomimo objęcia nieruchomości powodów obszarem ograniczonego użytkowania powodowie nie zgłosili roszczenia (...) w W. w trybie art. 129 § 4 POS.

Uchwałą nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku, która weszła w życie 04 sierpnia 2011, utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W.. Na mocy tej uchwały stanowiąca przedmiot sprawy nieruchomość znalazła się w całości w strefie Z2 obszaru ograniczonego użytkowania.

W strefie Z2 zakazano przeznaczania terenów pod szpitale i domy opieki społecznej oraz pod zabudowę związaną ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, lokalizowania budynków o funkcji szpitali, domów opieki społecznej oraz o funkcjach związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz zmiany funkcji budynków istniejących na budynki o funkcjach związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, szpitali i domów opieki społecznej oraz określono, że w nowoprojektowanych budynkach należy zapewnić izolacyjność akustyczną ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów – zgodnie z ustawą Prawo budowlane i przepisami wykonawczymi do tej ustawy, a w istniejących budynkach należy zastosować zabezpieczenia zapewniające klimat akustyczny w pomieszczeniach zgodnie z ustawą Prawo budowlane i przepisami wykonawczymi do tej ustawy.

Pismem z dnia 10 lipca 2013 r. powodowie wezwali pozwanego do dobrowolnego spełnienia świadczenia, jako podstawę wskazując art. 135-136 w związku z art. 129 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska oraz art. 140-144 k.c. tytułem odszkodowania za konieczność poniesienia nakładów akustycznych oraz spadek wartości nieruchomości należącej do powodów, bez wskazywania wysokości żądanej kwoty.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie niezakwestionowanych twierdzeń stron oraz dowodów z dokumentów załączonych do pism procesowych w szczególności pozwu i odpowiedzi na pozew, dalszych pism powoda dopuszczonych stosownymi decyzjami tego Sądu.

Sąd Okręgowy oddalił na podstawie art. 227 k.p.c. wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny wyceny nieruchomości ponieważ przeprowadzenie tego dowodu, wobec wystąpienia przez powodów z dochodzonym w niniejszej sprawie roszczeniem po upływie dwuletniego terminu od dnia wejścia w życie rozporządzenia w sprawie utworzenia (...) dla (...) im. (...) w W., obejmującego nieruchomość powodów, było zdaniem tego Sądu bezprzedmiotowe. Sąd ten wprawdzie dopuścił dokumenty złożone przy pismach z dnia 19/03/2014, 14/04/2014 i 09/10/2014 r., jednakże nie miały one w ocenie Sądu Okręgowego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podobnie Sąd Okręgowy ocenił złożoną przez pozwanego dokument pt. „Analiza rynku gruntów zabudowanych budynkami mieszkalnymi w obszarze ograniczonego użytkowania wokół portu lotniczego imienia F. C. w W. oraz w bezpośrednim sąsiedztwie nieruchomości przy ul. (...)”.

Ponadto Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy o przesłuchanie stron mając na uwadze, że dowód ten ma charakter pomocniczy i może być przeprowadzony wyjątkowo, gdy brak jest w ogóle innych środków dowodowych albo, gdy

istniejące okazały się niewystarczające do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co zdaniem Sądu Okręgowego nie miało miejsca w przedmiotowej sprawie; zgromadzony materiał dowodowy oparty na dokumentach był zdaniem tego Sądu w zupełności wystarczający do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd ten podkreślił, że roszczenia formułowane na podstawie art. 129 ust. 1 i 2 p.o.ś., a z takimi wystąpili powodowie w niniejszej sprawie, podlegają ograniczeniom i można z nimi wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości.

Termin ten, określony w art. 129 ust. 4 p.o.ś., w którym powodowie mogli wystąpić do pozwanego z roszczeniem objętym przedmiotowym powództwem, zdaniem Sądu Okręgowego, należy liczyć od dnia wejścia w życie rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia (...) dla (...) im. (...) w W., a więc od dnia 25 sierpnia 2007 r. Sąd ten podkreślił, że jest to termin zawity, który wygasł z dniem 25 sierpnia 2009 r., a tym samym brak zgłoszenia pozwanemu roszczenia objętego powództwem należy uznać za złożone z przekroczeniem terminu zakreślonego ustawą.

Sąd Okręgowy podkreślił, że zmiana organu upoważnionego do wydania aktu wykonawczego z wojewody na sejmik województwa nie wpłynęła na moc obowiązującą rozporządzenia Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku, bowiem w przypadku zmiany treści przepisu upoważniającego, polegającej na zmianie organu upoważniony do wydania aktu wykonawczego, przyjmuje się, że taki akt zachowuje moc obowiązującą - zmiana ustawy z dnia 03 października 2008 r. miała w ocenie jedynie charakter redakcyjny i określała, kiedy tracą moc przepisy wykonawcze określające, które przedsięwzięcia mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Zatem rozporządzenie nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku obowiązywało do czasu wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku w sprawie utworzenia (...) dla (...) im. (...) w W..

Odnosząc się dalej do zarzutu niezachowania przez powodów terminu do dochodzonych roszczeń wskazanego w art. 129 ust. 4 p.o.ś., Sąd Okręgowy stwierdził, iż jakkolwiek początek biegu dwuletniego terminu rozpoczyna się od wejścia w życie rozporządzenia lub aktów prawa miejscowego, jednakże nie każda ich zmiana rozpoczyna bieg nowego terminu do wystąpienia z roszczeniami uregulowanymi w art. 129 ust. 1-3 p.o.ś., a jedynie taka nowelizacja, bądź zmiana, która dotyczy danej nieruchomości. Tym samym Sąd Okręgowy zbadał czy i jeśli tak, to w jaki sposób zmieniła się sytuacja powodów w korzystaniu z nieruchomości, której są właścicielami i która to nieruchomość, na skutek wejścia w życie Uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku ponownie została objęta obszarem ograniczonego użytkowania dla portu lotniczego im. (...), w konsekwencji uznając, że ze względu na położenie nieruchomości powodów w strefie(...), w rzeczywistości nie doszło do zmiany ewentualnych ograniczeń obowiązujących na nieruchomości, która w okresie obowiązywania (...) była położona częściowo w strefie (...)/ (...). Sąd ten wskazał, że(...) w strefie Z2 przewiduje znacznie mniejsze ograniczenia niż te, które wynikały z ustanowienia w strefy (...) i (...) w 2007 r.; w związku z wejściem w życie Uchwały nr (...) nie doszło do ustanowienia nowych ograniczeń na nieruchomości powodów.

Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że szkodą podlegającą naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś. jest także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, że jej właściciel będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje (np. hałas). Wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania mocą aktu prawa lokalnego usankcjonowało tym samym występowanie hałasu a przez co ograniczeniem dla właściciela nieruchomości objętej (...) jest obecnie brak prawa do żądania od pozwanej zaprzestania tych emisji. Hałas nie jest sam w sobie ograniczeniem wynikającym z wejścia w życie aktu prawa lokalnego ustawiającego ograniczenia (w nim wskazane), ponieważ, jak wskazuje dalej Sąd Okręgowy, w żaden sposób nie może wpływać na realizację prawa własności. Pomimo hałasu właściciele nieruchomości, w tym wypadku lokalu mieszkalnego, nadal mogą korzystać z niego i rozporządzać nim. Skoro u podstaw wprowadzenia strefy ograniczonego użytkowania na mocy Rozporządzenia nr (...) Wojewody (...) leżało niedotrzymanie jakości standardów środowiska (art. 135 p.o.ś. w brzmieniu na dzień wejścia w życie

rozporządzenia) zdaniem Sądu Okręgowego należało przyjąć, że już w tej dacie hałas był immisją oddziałującą na nieruchomości powodów, a tym samym nie można przyjąć, że w świetle prawa i obowiązujących przepisów realizacja prawa własności przez powodów uległa pogorszeniu.

Zatem zgodnie z art. 129 ust. 4 p.o.ś. dwuletni termin, w którym powodowie mogli wystąpić do pozwanego z roszczeniem objętym przedmiotowym powództwem należy zdaniem Sądu Okręgowego liczyć od dnia wejścia w życie rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia (...) dla (...) im. (...) w W..

Sąd Okręgowy podkreślił, że powodowie nie wykazali, aby w terminie do dnia 25 sierpnia 2009 r. wzywali pozwanego do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska.

Ponadto Sąd Okręgowy podkreślił, że rozporządzenie Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 r. zostało wprowadzone w życie w sposób prawidłowy, a zatem powodowie nie mogli się powoływać na brak jego znajomości.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła strona powodowa. Orzeczeniu temu zarzuciła naruszenie art. 135 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (dalej: p.o.ś.) w zw. z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, art. 129 ust. 4 p.o.ś., art. 129 ust. 1 p.o.ś., art. 136 ust. 3 p.o.ś. art. 140 k.c., art. 21 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 1 Protokołu nr 1 konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 2 Konstytucji RP, art. 87 w zw. z art. 94 Konstytucji RP, art. 5 k.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. Powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powodów kwot żądanych przez Sądem pierwszej instancji i zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem w przedmiocie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powodów nie zawiera usprawiedliwionych podstaw.

Sąd pierwszej instancji w sposób poprawny ustalił istotne okoliczności faktyczne sprawy, wystarczające dla dokonania prawidłowej subsumpcji w zakresie wynikającym z przepisów prawa materialnego prowadzących do oddalenia powództwa, ze względu na trafne ustalenie Sądu Okręgowego w przedmiocie upływu terminu zawitego określonego w art. 129 ust. 4 p.o.ś.

Nie było zatem potrzeby dokonywania dalszych ustaleń co do pozostałych materialnoprawnych przesłanek uzasadniających zgłoszone w niniejszej sprawie roszczenie (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 r., sygn. akt III CZP 84/05, OSNC 2006 nr 7-8, poz. 114, str. 1), w tym również, na co w głównej mierze wskazują powodowie podnosząc zarzut naruszenia art. 227 k.p.c., przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych.

Nieuprawnione są również zarzuty powodów dotyczące momentu utraty mocy obowiązującej rozporządzenia Wojewody (...) nr (...).

Kwestia ta została rozstrzygnięta definitywnie w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2016 r. (sygn. akt III CZP 62/16, OSNC 2017 nr 4, poz. 39, str. 17), w której stwierdzono, że rozporządzenie nr (...) Wojewody (...) z 7 sierpnia 2007 r. (dalej: Rozporządzenie nr (...)) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W. (Dz.Urz. Województwa (...) Nr 156, poz. 4276) obowiązywało do dnia wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z 20 czerwca 2011 r. (dalej: Uchwała nr (...)) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W. (Dz.Urz. Województwa (...) nr 128, poz. 4086). Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawę podziela argumentację zawartą w powyższej uchwale.

W tym miejscu wypada jednakże zaznaczyć, że przytaczane przez powodów zasady techniki prawodawczej, uregulowane w załączniku do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej", nie mają charakteru decydującego w procesie wykładni określonych regulacji zawartych w ustawie, a mają one charakter jedynie pomocniczy.

Podkreślić należy, że wprowadzając zmiany w art. 135 p.o.ś ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz. U. Nr 175, poz. 1462) przewidziano jednocześnie zachowanie mocy przez akty prawa miejscowego wydane na podstawie przepisów zmienianych do czasu wydania nowych aktów przez organy przejmujące zadania i kompetencje (art. 48 pkt 2 tej ustawy). Przy czym termin „wydanie” należy rozumieć jako uchwalenie i wejście w życie nowego aktu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2007 r., sygn. akt III CZP 125/07, OSNC 2008/12/138).

Natomiast kolejna zmiana art. 135 ust. 2 p.o.ś., wprowadzona przez art. 144 pkt 21 ustawy zmieniającej z dniem 15 listopada 2008 r., polegała na zastąpieniu odesłania do pojęcia przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dotychczas określonych w art. 51 ust. 1 pkt 1 p.o.ś. na odesłanie do pojęcia przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, co miało na celu m.in. dostosowanie przepisów do wymagań unijnych w zakresie zagadnienia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko.

Zmiany treści przepisu art. 135 ust. 1 i 2 p.o.ś. były wynikiem usuwania usterek włączenia do systemu prawa wewnętrznego regulacji wspólnotowych, które siłą rzeczy musiały być do czasu ich bezpośredniej implementacji uwzględniane w procesie interpretacji implementującej je ustawy. A zatem ingerencja ustawowa w treść art. 135 ust. 1 i 2 p.o.ś. miała charakter redakcyjny, a nie merytoryczny.

Tym samym, wobec braku sytuacji określonej w § 32 ust. 2 Zasad techniki prawodawczej, zbędne było wydawanie przepisów dotyczących zachowania mocy obowiązującej przez akty prawa miejscowego wydane wcześniej na podstawie art. 135 ust. 2 p.o.ś.

Pozbawione podstaw są ponadto twierdzenia skarżących o nieobowiązaniu Rozporządzenia nr (...) na skutek desuetudo. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w przywołanej wyżej uchwale, przez desuetudo rozumie się „powszechną, trwającą przez dłuższy czas - liczony na ogół w latach - ustabilizowaną, ogólnie aprobowaną praktykę nierespektowania określonej normy prawnej przez ogół podmiotów stosujących prawo (adresatów tych norm), prowadzącą do utraty mocy obowiązującej określonej normy prawnej, mimo braku jej formalnej derogacji w sposób przyjęty w danym systemie prawa. (...) O desuetudo nie świadczy natomiast samo niestosowanie normy prawnej przez określonego adresata lub nawet szersze grono adresatów, gdyż zachowanie takie może stanowić formę naruszenia tej normy wskutek błędnego przeświadczenia o jej nieobowiązaniu.”.

O takim niestosowaniu norm zawartych w Rozporządzeniu nr (...) nie można jednakże mówić. Dość wspomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych, ukształtował się jednolity pogląd o obowiązaniu tego rozporządzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2012 r., I CSK 509/11, OSNC 2013 nr 2, poz. 26, str. 86; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2015 r., III CZP 34/15, OSNC - Zb. dodatkowy 2016 nr D, poz. 74, str. 132; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 listopada 2010 r., VI ACa 1156/10, Legalis nr 363616; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 listopada 2010 r., VI ACa 1058/10, LEX nr 681006, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 lipca 2011 r., VI ACa 140/11, Legalis nr 363616; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 listopada 2014 r., I ACa 852/14, Legalis nr 1186914). Co znamienne, również w orzecznictwie sądów administracyjnych pojawiały się te, potwierdzające obowiązanie Rozporządzenia nr (...) – por. uzasadnienie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 marca 2009 r. (sygn. akt II OSK 1195/08, Legalis nr 222428). Już zatem z tej przyczyny nie można mówić choćby o powszechnym nieuznawaniu za obowiązujące norm prawnych przedmiotowego rozporządzenia.

W świetle powyższych uwag wyeksponować należy, że wywodząc w niniejszej sprawie roszczenie z ograniczenia w sposobie korzystania z nieruchomości wynikającego z Uchwały nr (...) powodowie mogliby skutecznie (pod względem

zachowania terminów) dochodzić roszczeń wskazanych w art. 129 ust. 1 – 3 p.o.ś. w ciągu dwóch lat od dnia wejścia w życie tego aktu prawa miejscowego tylko wówczas, gdyby mocą tej właśnie uchwały wprowadzone zostały nowe lub zwiększone zostały dotychczasowe ograniczenia co do sposobu korzystania z ich nieruchomości lub przedłużono na kolejny okres ograniczenia wprowadzone wcześniej na czas oznaczony (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2015 r., sygn. akt II CSK 570/14, Legalis nr 1331187). Właściciel nieruchomości może domagać się naprawienia szkody spowodowanej ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości wynikającym wyłącznie z tej konkretnej uchwały (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., sygn. akt III CZP 114/15, Legalis nr 1558589), czyli ograniczeniem, które wcześniej, tj. pod rządami Rozporządzenia nr (...), nie miało miejsca. Szkoda podlegająca naprawieniu na podstawie przepisu art. 129 p.o.ś. nie powstaje bowiem, gdy kolejny akt prawa miejscowego jedynie utrzymuje dotychczasowe ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego w wyroku z 12 kwietnia 2013 r., sygn. akt IV CSK 608/12, Legalis nr 628232).

Sąd pierwszej instancji dokonał poprawnych ustaleń co do zakresu ograniczeń wprowadzonych Rozporządzeniem nr (...) oraz Uchwałą nr (...), konstatując, że rzeczona uchwała nie wprowadzała nowych, istotnych ograniczeń w użytkowaniu nieruchomości powodów, z którymi związana byłaby możliwość kierowania „nowych” roszczeń odszkodowawczych związanych z tą uchwałą.

Powodowie tych ustaleń nie zdołali skutecznie podważyć. Konkretyzując zarzuty w tym zakresie, ograniczyli się bowiem w istocie do przedstawienia ograniczeń, jakie Uchwała nr(...) wprowadzała na obszarze oznaczonym znakiem Z1, tymczasem nieruchomość powodów została objęta obszarem ograniczeń oznaczonym znakiem Z2.

Wyeksponować należy, że nie każda zmiana ograniczeń wprowadzona nowym aktem będzie miała charakter relewantny dla wystąpienia z roszczeniami określonymi w art. 129 p.o.ś., a jedynie taka, która wprost dotyczy przedmiotowej nieruchomości, a nie nieruchomości sąsiednich (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. akt I CSK 86/10, Legalis nr 414110).

Nie mają również racji powodowie wskazując na naruszenie art. 5 k.c.

Upływu terminu zawitego (określony w niniejszej sprawie w art. 129 ust. 4 p.o.ś.) nie podlega co do zasady badaniu na płaszczyźnie kryteriów wynikających z art. 5 k.c., co znalazło potwierdzenie w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2013 r.(sygn. akt III CZP 2/13, OSNC 2014 nr 2, poz. 10, str. 1). Niezależnie od powyższego nie sposób uznać, aby wskazywane przez powodów okoliczności uzasadniały nieuwzględnienie upływu tego terminu, tym bardziej wobec stosunkowo długiego okresu między wytoczeniem powództwa (2 sierpnia 2013 r.), a datą upływu terminu zawitego w dniu 25 sierpnia 2009 r. i niewykazania jakiegokolwiek aktywności powodów w celu otrzymania odszkodowania od pozwanej, jeszcze przed upływem powyższego terminu.

Uzasadnionych podstaw nie sposób również przypisać zarzutom związanym z naruszeniem wskazanych w apelacji przepisów Konstytucji RP oraz art. 1 Protokołu Nr 1 do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także art. 140 k.c.

Przywołane wyżej przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska dawały powodom możliwość wystąpienia z roszczeniem, które mogło być zgłoszone w określonym terminie i dochodzone przed sądem. Nieskorzystanie z przyznanego uprawnienia nie może uzasadniać formułowania zarzutów naruszenia praw powodów do równego traktowania, ochrony własności czy też zasady zaufania do państwa i prawa do sądu. Kwestię występujących rozbieżności interpretacyjnych na tle obowiązywania Rozporządzenia nr (...), również w orzecznictwie administracyjnym, nie sposób potraktować jako decydującą, szczególnie w sytuacji, gdy nie zostało wykazane, by powodowie podejmowali jakiegokolwiek własne działania zmierzające do realizacji swych praw w odpowiednim terminie.

Ponadto, prawo własności (art. 140 k.c.) może zostać ograniczone ustawą ze względu na ważny interes społeczny, a w takim przypadku przepis ten nie stanowi podstawy do formułowania roszczeń odszkodowawczych w zakresie z tego ograniczenia wynikającego.

Nie znajdują również uzasadnienia zarzuty dotyczące naruszenia art. 102 k.p.c. przy rozstrzygnięciu o kosztach postępowania przez Sąd pierwszej instancji.

Wprawdzie w kwestiach istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, co zostało już przedstawione wyżej, najwyraźniejszy rozdźwięk istniał między orzecznictwem sądów administracyjnych i powszechnych, tak te ostatnie, wraz z Sądem Najwyższym, prezentowały w istocie stanowisko jednolite.

Wnosząc zatem powództwo, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika powodowie, podjęli ryzyko ewentualnego nieuwzględnienia zgłoszonych roszczeń, a tym samym stworzyli po stronie pozwanej konieczności podjęcia realnej obrony. Nawet gdyby uznać, że pełnomocnik pozwanego występuje w podobnych sprawach i składa pisma procesowe podobnej treści, to nie zmienia to faktu, że w celu podjęcia koniecznej i skutecznej obrony, zapoznaje się z aktami każdej sprawy, dokonuje ich analizy i na tej podstawie podejmuje dalsze czynności odpowiednie dla danej sprawy i strona inicjująca postępowanie powinna liczyć się z ewentualnym obowiązkiem zwrócenia kosztów podjętej obrony przez stronę przeciwną.

Zastosowania art. 102 k.p.c. nie uzasadniała również sytuacja materialna (czy też ogólnie rzecz ujmując, życiowa) powodów.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

W przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie drugim na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. przy rozstrzygnięciu w powyższym przedmiocie ze względu na wskazane już wyżej motywy przedstawione przy ocenie zarzutu naruszenia art. 102 k.p.c. przez Sąd pierwszej instancji, a ponadto mając na uwadze, że wnosząc apelację, powodowie mieli już świadomość oceny zasadności powództwa dokonanej przez Sąd pierwszej instancji. Nawet po zapadnięciu uchwały siedmiu sędziów SN z listopada 2016 r., powodowie nie cofnęli apelacji przed skierowaniem jej na rozprawę.

SSO (del.) Katarzyna Jakubowska - Pogorzelska SSA Roman Dzikczek SSA Ewa Kaniok